בס"ד

טועמיה- חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק **שמיני עצרת** תשפ"ז

הרב **מרדכי אלון** שליט"א

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים – 17:47 | 18:58

תל אביב - 18:03 | 19:00

חיפה - 17:54| 18:59

מגדל (כמנהג י-ם) - 17:47 | 19:15

באר שבע – 18:05| 19:00

סוד תיקון ליל הושענא רבא

תיקון המקובלים

חשבתי היום בסוכה על יסוד גדול במהות יום הושענא רבא. כידוע החלק הראשון של תיקון ליל הושענא רבא, כפי שתיקנו לנו חכמי האמת, חכמי הקבלה, מוקדש לאמירת ספר דברים, 'משנה תורה', והחלק השני - לאמירת תהילים.

ראשית יש להבין למה בכלל תיקנו ללמוד בלילה הזה? בליל שבועות זה מאד הגיוני - זה הכנה למעמד הר סיני שבכל שנה ושנה, וגם סדר התיקון ברור - עוברים על כל עשרים וארבעה ספרים, על כל המשניות, כל תרי"ג המצוות וכו'. אבל מה הענין של הלימוד בליל הושענא רבא? נכון, זה יום חיתום הדין ומוסרים את הפתקים, אבל מה המשמעות של זה ולמה צריך ללמוד בלילה הזה? אפילו בשביעי של פסח שבו יש ענין ללמוד בלילה, וכך נהגו בליובאוויטש, זה קריעת ים סוף וגם אז זה היה בלילה ועברנו בים בחברה בלילה, אז זה יותר מובן.

לפני שנים כששימשתי ראש ישיבה בירושלים, פורסמה מודעה ברחבי העיר עם רשימת השיעורים והמקומות שעמדתי למסור בתיקון ליל שבועות. כמדומני שבכלל לא ראיתי את המודעה. באותו הזמן נכנסתי לרב מרדכי אליהו זצ"ל בהקשר אחר ומיד כשנכנסתי הוא קרא אלי ואמר 'הו! ראיתי אותך תלוי על הקיר'. ואז הוא התחיל לדבר איתי בדברי תורה בנושאים שהופיעו שם ברשימה, אבל אז הוא הוסיף - 'אבל למעלה כתוב "תיקון ליל שבועות". מה זה קשור לתיקון? תיקון זה מה שהמקובלים תיקנו לנו. אנחנו לא יודעים לתקן מעצמנו שום דבר. אלו שיעורים יפים וחשובים, אבל זה לא תיקון'. קצת נבהלתי אז שאלתי אותו - 'אז לבטל?', והוא ענה - 'חס וחלילה. אם ציבור לומד תורה בכה, זה מצוין. אבל זה לא תיקון. תיקון זה רק מה שתיקנו'.

אז בליל הו"ר קבעו לנו לומר משנה תורה לפני חצות ותהילים ופרקי זוהר וכו' אחרי חצות. והשאלה למה? גם אם מסיימים בשמיני עצרת את קריאת התורה לפי הסדר ומתחילים מחדש - מה זה קשור לתיקון הזה?

ניסים גלויים, ניסים נסתרים

בלי שום קשר לזה, אני מרגיש שאנחנו, כמו כל עם ישראל, צריכים הלילה, לומר כל הלילה "מזמור לתודה" על הנס האדיר שהיה אתמול.[1] זה נס שאי אפשר לתפוס אותו בכלל. אני מזכיר את זה מפני שאחד הפלאים הגדולים הוא שבאשר קורה נס כזה גדול, מן "קריעת ים סוף" כזו, דבר שלא מובן בדרך הטבע, זה מעורר את כולם, אבל אחד הקשיים הגדולים הוא שכל אחד מאיתנו, עם מטעני הריאליות/ציניות שלו, שואל עבשיו את עצמו כמה זמן זה יחזיק מעמד, ההתעוררות האמונית הזו, ומתי זה יעבור ונחזור לדיונים של מי אשם, ובאחריות מי המחדל וכו'. אמרתי לחבר'ה אתמול שיש רמב"ן מפורסם בסוף פרשת בא שאומר שהקב"ה עושה איתנו ניסים מפורסמים, גלויים, לא כדי להראות שהוא יכול לשדד את מערכות הטבע ואף לא רק כדי לחזק את האמונה שלנו, כי זה מחזק את האמונה לזמן מאד מוגבל,[2] אלא שהאמונה מובנית מהבנה שישנם שני סוגי ניסים - האחד הוא הניסים הגלויים, המפורסמים, שכאילו משנים את כל מערכות הטבע, דוגמת עשר מכות מצרים וקריעת ים סוף, והשני - הניסים הנסתרים, אלו שמתרחשים באופן קבוע והם איתנו בכל יום, והרמב"ן אומר שכל עניינם של הניסים הגלויים הוא רק כדי שנתחזק בניסים הנסתרים. הם באים כדי לרומם ולחזק אותנו כדי שנשים לב לניסים הקבועים הנסתרים שגם הם מתרחשים וכל יום יש ניסים, ואז הוא מוסיף משפט שקשה לתפוס אותו -

וּמִן הַנִּסִּים הַגְּדוֹלִים הַמְפֻרְסָמִים אָדָם מוֹדֶה בַּנִּסִּים הַנִּסְתָּרִים שֶׁהֵם יְסוֹד הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, שֶׁאֵין לָאָדָם חֵלֶק בְּתוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עַד שֶׁנַּאֲמִין בְּכָל דִּבְרֵינוּ וּמַקְרֵינוּ שֶׁכֻּלָּם נִסִּים אֵין בָּהֶם טֶבַע וּמִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם, בֵּין בְּרַבִּים בֵּין בְּיָחִיד, אֶלָּא אִם יַעֲשֶׂה הַמִּצְוֹת יְצִלְיחֶנּוּ שְׂכָרוֹ, וְאִם יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם יַכְרִיתֶנּוּ עָנְשׁוֹ, הַכֹּל בְּגִזֵרַת עֶלְיוֹן כַּאֲשֶׁר הִזְכַּרְתִּי כְּבָר (בראשית יז א, ולעיל ו ב).

וְיִתְפָּרְסְמוּ הַנִּסִּים הַנִּסְתָּרִים בְּעִנְיָן הָרַבִּים כַּאֲשֶׁר יָבֹא בְיעוּדֵי הַתּוֹרָה בְּעִנְיַן הַבְּרָכוֹת וְהַקְּלָלוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (דברים כט כג-כד) **"וְאָמְרוּ כָּל הַגּוֹיִם עַל מֶה עָשָׂה ה' כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת, וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת בְּרִית ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתָם",**

---

[1] הרב מתייחס לנס הצלת המטוס "פליי דובאי" שהגיע מהאמירויות בשהטייס העומאני ניסה לרסק אותו על יושביו בתוך מדינת ישראל.

[2] וראה מה שהיה במעשה עם אליהו ונביאי הבעל שכולם קראו שם בקול גדול "ה' הוא הא-להים" אבל למחרת חזרו לזבוח לבעל, ואכמ"ל.

שֶׁיִּתְפָּרְסֵם הַדָּבָר לְכָל הָאֻמּוֹת שֶׁהוּא מֵאֵת ה' בְּעָנְשָׁם. (רמב"ן שמות י"ג ט"ז)

"אין לאדם חלק בתורת משה" כל עוד הוא לא מבין שהטבע איננו טבע אלא הוא ניסים יומיומיים! אדם לומד את מדעי הטבע וחי בתפיסה של טבע - וכל עוד הוא חי כך אין לו חלק בתורת משה. זה לא עונש, זו מסכנות. הוא מסכן. הוא לא הבין באמת כלום.

שני סטים של חגים

לעניות דעתי יש לנו שני "סטים" של חגים בעם ישראל - יש לנו את פסח ואת שבועות, ויש לנו את סוכות שאליו צמודים חגי תשרי. לגבי סוכות, יש מחלוקת תנאים מדוע חוגגים אותו; רבי אליעזר טוען שסוכות זה זכר לענני הכבוד שהקב"ה הושיב אותנו בהם בצאתנו ממצרים. וזה מאד הגיוני, כי לבנות סוכה במדבר זה לא נס או דבר לא רגיל. כל אדם במדבר בונה לעצמו סוכה כדי להינצל מהשמש הקופחת. ולכן "כי בסוכות הושבתי" - זה לא קרשים שאתם רגילים לבנות בהם סוכה אלא ענני כבוד. לעומתו, רבי עקיבא אומר שאת חג הסוכות חוגגים לזכר הסוכות ממש שישבו בהן ישראל בצאתם ממצרים.

אגב, יש הלכה מעניינת בטור, שלומר מהפסוק "למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל" (ויקרא כ"ג, מ"ג), שבדרך כלל מצוות אינן צריכות כוונה מיוחדת, אלא רק כוונה כללית שאני עושה את רצון הבורא, אבל בסוכות משמע שצריך כוונה מינימלית ולו פעם אחת לאורך כל החג, לכוון שהמצווה שאני יושב בסוכה כי כתוב "למען ידעו דורותיכם" וצריך ליידע את הדורות בזה כדי לצאת ידי מצוות סוכה. זה לא כתוב על פסח או על שבת אלא רק בסוכות. ומופיע בפוסקים ובמפרשים שצריך לכוון הן על ענני הכבוד והן על הסוכות ממש. וצריך להבין מה מיוחד דווקא בסוכות שצריך כוונה מיוחדת.

אני רוצה לומד דבר מעניין; פסח ושבועות הם סט החגים של הניסים הגלויים. שידוד המערכות, ים סוף נקרע, מעמד הר סיני, ה' יורד באש וכל העם רואים את הקולות, הרקיעים נקרעים עבורנו, "אתה הראת לדעת כי ה' הוא הא-להים" (דברים ד', ל"ה). לעומת זאת ראש השנה ויום הכיפורים הם הניסים הנסתרים - לא השתנה שום דבר בעולם הפיסי. ומה עם סוכות? - אם נגיד שזה כדעת רבי עקיבא שאלו היו סוכות ממש, סתם בנו 'חושות', זה בוודאי שזה הדבר הכי רגיל. לא היה שום נס גלוי. אבל גם לפי שיטת רבי אליעזר שזה לזכר ענני הכבוד - הרי לדור המדבר זה היה הנס הכי טבעי שיש. ילד שנולד במדבר לא ראה שום מציאות אחרת חוץ מזו שיש ענני כבוד שעוטפים אותו. זה היה נס קבוע שאתה מתרגל אליו, במשך ארבעים שנה. זה בדיוק ההגדרה של נס קבוע.

לפי זה התחדש לי דבר נוסף; יש שאלה מפורסמת למה לא קבעו חג לזכר הניסים הנוספים שהיו במדבר - המן שירד מהשמיים והבאר של מרים שסיפקה לנו מים? מה זכו העננים שרק לזכרם יש חג מיוחד? לענ"ד, המן הוא נס קבוע אמנם אבל הוא ממוקד. יש רגע ספציפי ביום שהוא יורד ואתה יוצא לראות אותו ויש את כל שאר היום שהוא כבר לא קיים. אפילו הבאר הייתה מאד ממוקדת - היא הולכת ורואים את הזרימה של המים, מפה היא יוצאת ולשם היא ממשיכה. אתה רואה את זה. חשבו שזה נס מיוחד ולא ידעו שזה היה בזכות מרים עד שהיא נפטרה והבאר נעלמה. לעומת זאת ענני הכבוד - אלו שיצאו ממצרים התעטפו בענני כבוד וזו היתה המציאות התמידית והקבועה, 24/7.

הבעייתיות בניסים הגלויים

עכשיו, מישהו שאל פה מה לא טוב בנס גלוי, הרי זה מעורר לאמונה - קריעת ים סוף הביאה אותנו לשירה עצומה ולאמונה עצומה. במאמר המוסגר, בקהילה שאני נמצא בקרית שמונה אומרים את שירת הים כל יום בריקודים![3] אז בואו נתבונן מה קרה כשראו את קריעת הים. עם ישראל ראה, ראתה שפחה על הים מה שלא ראה בן בוזי, שרו את שירת הים ודיברו על מקדש ה', אבל חמש דקות אחר כך היה צריך להסיע אותם מים סוף ואבותינו ניסו את הקב"ה ביציאתם מהים בגלל כמויות הזהב והמרגליות שהיו שם. גם העמים שסביב ראו ושמעו את קריעת הים, "שמעו עמים ירגזון, חיל אחז יושבי פלשת" (שמות ט"ו, י"ד), אבל מה קרה? כולם באו והצהירו שהם אוהבים את עם ישראל ומאמינים בקב"ה? - היחיד שבאמת שמע ופעל היה יתרו. רש"י מביא בפרשה הבאה שמכל המיליונים בעולם היה רק אחד שהתרגש באמת ובא, השאר אולי דיווחו על זה בפתיחת מהדורת החדשות, עשו הרבה רעש, הפציצו בהודעות בקבוצות וואטסאפ וכו' - אבל כלום לא נשאר מזה ומציאות חייהם לא השתנתה. גורנישט. יתרו היה היחיד שהתגייר, שינה את חייו, החליף את המיקום שלו והגיע למתן תורה.

הניסים הגלויים באים לעורר אותנו שנשים לב לנסים הנסתרים, ושנגיד לעצמנו שבעצם זה שהתעוררתי הבוקר זה נס שלא נופל בבהוא זה מקריעת ים סוף! ובעצם, כשאני עולה על מטוס או כשאני נוהג ברכב שלי זה היינו הך. ובמובן הציבורי - כשמסביב יהום הסער ושלש מאות מיליון איש רוצים להשמיד אותי ולהטביע אותי בים, בעצם זה שאני קיים היום זה למרות כל זאת, וזה נס. או אולי כשאנחנו אומרים "כבשה אחת בין שבעים זאבים" אנחנו לא באמת מאמינים בזה וזה יפה רק בשביל הציור שבפלקט שעל הקיר? האם הנס הגלוי מעורר אותי לתפוס את הנס הנסתר או שלא? - והתשובה היא שבפועל זה לא קורה, ובשביל זה, אומר הרמב"ן, ניתנו לנו המצוות. הקב"ה נתן לנו תפילין שהם זכר ליציאת מצרים, כדי שאני אזכור - 'אה! הוא רוצה שאני אזכור את הנסים

[3] ואגב, יש שם במנין ותיקין חבורה מדהימה שביניהם נמצא יהודי בשם אודי סוסן, בחור מדהים, איש חינוך, שהיה אתמול עם אשתו ושלשת ילדיו על הטיסה מדובאי. דיברתי איתו אתמול כשהום נחתו בנתב"ג. הוא אחד מהמרקידים את החבר'ה כל בוקר שם בשירת הים. הם מתפללים שם 32 דקות מתחילת התפילה ועד ל-"גאל ישראל", כל יום! אולי מה שעזר להם זה הריקודים של שירת הים.

הנסתרים, הוא רוצה שאני אחיה באלוקות, הוא רוצה שאחיה במציאות של אלוקות'.

שני סוגי אושפיזין

נסביר יותר עמוק - לענ"ד, אי אפשר להיות בעל תשובה מנסים גלויים. אני לא קונה את זה. אין אופציה כזו. בעל תשובה נהיה רק מי שחי את הניסים הנסתרים. ולכן חודש תשרי הוא ראש השנה, יום הכיפורים וסוכות. בעל תשובה נוצר רק מהיכולת לקחת את מציאות הנסים הגלויים, להעביר אותה למציאות היומיומית, להפנים שגם היא נס ולעגן את זה במצוות. אחרת הוא ימשיך עם ה'טיקטוקים' ויחפש את הנס הגלוי החדש. ולכן רק אחרי חטא העגל, רק מלוחות שבורים, מנפילה, מהתחככות במציאות ארצית אפשר להגיע לתשובה. אין יום כיפור בלי חטא העגל. הלוחות הראשונים, עם כל העוצמות שלהם נשברו והביאו את משה להביא אותנו למקום של תשובה ומזה נוצר אלול ותשרי וראש השנה והמלכת הקב"ה מתוך תשובה.

אגב, האושפיזין שלנו מתחלקים בעצם לשני חלקים. אברהם אבינו הוא המייסד, הבסיס של הכל, ואז זה מתחלק לשני חלקים - יצחק, יעקב ומשה הם צדיקים גמורים, ואילו מאהרן, דרך יוסף ועד דוד זוהי ההתמודדות עם החטא ועם התשובה. אהרן זה חטא העגל, ואיך מי שחוטא בשגגה יכול לכפר, וזה ענין הכהן הגדול והכח להבין שבעצם לכל יהודי יש את נקודת השגגה גם כשהוא חושב שהוא מזיד, כי בעצם בעצם, הבסיס של החטא אצל היהודי הוא שגגה - "ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה" (במדבר ט"ו, כ"ו). וגם אם יש זדונות, ואשמות וכו' - במהות, וזו הבנה אדירה - ברגע שאתה יכול לקחת את החטא ולתרגם את נקודת השגגה שבו, גם המזיד שלך נובע במקור משגגה כי אתה במהותך יהודי טוב, אתה יהודי טהור וקדוש, ולכן גם החטא הכי גדול נובע בהתחלה בהתחלה משגגה. גם אם אתה כבר מכור, הכל התחיל באיזו טעות קטנה בדרך שהובילה לשלב הבא ודבר הוביל לדבר.

ואחרי אהרן מגיעים ליוסף, שכל הטענות שהיו לאחים כלפיו, שהיה מוציא את דיבת אחיו, ואבר מן החי וכו' ומה שהיה לו עם אשת פוטיפר במצרים - הכל היה שגגה. הוא לא חטא בפועל. עשרים ושתיים שנה שהוא היה במצרים האחים היו משוכנעים שהוא נמצא במקרה הטוב שם בשוק של זונות. ואז, ביום הושענא רבא, מגיע דוד המלך שמקים את עולה של תשובה.

ואני רוצה לומר לכם עוד נקודה אחת גדולה וחשובה. מה ההבדל בין אהרן, יוסף ודוד? אצל אהרן הכל ניסים. אהרן מנצח את מלאך המוות, המטה של אהרן מול פרעה ושפורח וכו'. אצל יוסף זה שלב ביניים. הוא חי בארציות, במצרים, הוא מלמד איך אפשר לחיות פה, אבל כל המציאות היא שילוב ניסי - החלומות, הכל מצליח בידו, ואילו אצל דוד - אין אפילו נס אחד לרפואה. הכל זה מציאות. מלחמות, מאבקים - ומזה הוא מקים את עולה של תשובה. רק מזה אפשר להגיע לתשובה באמת! מתוך מה שאתה חווה אתה מגלה את הנס, אתה הנס בעצמו.

תפילת נעילה של 25 שעות

כתוב בירושלמי -

אמר רבי יהושע בן לוי: למה נקרא שמה בית שואבה? שמשם שואבים רוח הקודש. (סוכה ה', א')

מאיפה שאבו את רוח הקודש? כל אחד שאב מעצמו, רק שעד אז הוא לא היה מודע לזה! לא היתה שם פומפה מיוחדת עם שלט "כאן שואבים רוח הקדש" וטקס מיוחד בשתיים לפנות בוקר. כל אחד יכול היה לשאוב מעצמו רוח הקודש. וגם שם היו שני סוגי רקדנים - הצדיקים הגדולים ובעלי התשובה.

הושענא רבא הוא יום הפתקים, היום שעוד היו מחבים איתם עד אליו, כי היום זה השיא עולה של תשובה, רגע לפני שמיני עצרת. בשמיני עצרת יתגלה שאנחנו והקב"ה זה אחד. כמו בתפילת נעילה - זה יום שלם של תפילת נעילה! מהרגע הראשון ועד לאחר סיום יום שמיני עצרת אנחנו והקב"ה באחדות גמורה, כמו בתפילת נעילה. בלי סוכה, בלי שום מצווה ייחודית - רק בריקוד ושמחה, אנחנו והוא, הוא ואנחנו. שמיני עצרת זו מציאות אחרת לגמרי שאילו היינו זוכים, ובעז"ה נזכה, לחיות בעולם שיש בו מקדש וקרבנות, היינו מבינים שזה החג הכי מיוחד שיש - פר אחד, אייל אחד, אין את זה בשום חג אחר. בינתיים אנחנו חיים במציאות בלי בית מקדש אז זה נראה לנו כחג בלי תוכן ש'דחפו' לו בשלב מאוחר יותר את שמחת תורה, אבל זה היום הכי מיוחד שיש. אנחנו בנעילה.

וההכנה לכל זה הוא הלילה, ליל הושענא רבא. סוכות הוא חג הלילות הלבנים. חוץ מסוכות אין עוד לילה שמקדש שהוא פעיל. כל השנה כולה המקדש סגור בלילה. סוגרים אותו אחרי 'תמיד של בין הערבים' ופותחים מחדש בהשכמת הבוקר לתרומת הדשן ולתמיד של שחר. בלילה אין כלום, רק "איברים ופדרים קרבים והולכים כל הלילה" על המזבח (ע"פ ברכות כ"ז:). ואילו בסוכות, שבעה ימים בשנה, כל לילה, מאחרי 'תמיד של בין ערבים' ועד 'תמיד של שחר' באים לרקוד בשמחת בית השואבה.

כולם שואלים למה סוכות נקרא "זמן שמחתנו" ויש בזה כמה תשובות, אלבל לענ"ד התשובה היא כי זה הזמן שבו אתה שמח עם הנפש האמיתית שלך. לא עם נס חיצוני לך, אלא אתה מתבונן שהסוכה שאתה גר בה היא נס ולכן אתה שמח. אם אני שמח כי עכשיו מטוס ניצל מהתרסקות, אז מה יהיה בעוד שעה וחצי כשמישהו בחדשות כבר ידבר על ה'סבתא של ההוא' שהיא אשמה במצב?! - אז גמרתי להיות שמח ואני צריך לחכות או לחפש עוד זריקת אדרנלין, שיביאו לי עוד איזו פומפה שתעזור. מה שנקרא "מכור לניסים גלויים". זה סוג של התמכרות, זה לא משמח. זה רק הופך אותך למכור, לא לשמח. זה פלאי פלאות; זמן שמחתנו הוא כשאתה מסתכל סביב ותמה על הבד של הסוכה. לכן סוכות זה בלילה.

הסוכה גם נקראת "סוכת שלום" והעולם נוהג לומר שזה בגלל שהיא עושה ומחברת את כולם בשלום, אבל לענ"ד התשובה היא שזה בגלל שזהו החג היחיד שאתה נכנס אליו על כל החלקים שלך. לפסח אתה נכנס רק בתנאי שאת החמץ שלך השארת בחוץ ושרפת. אבל לסוכה נכנסים עם הנעליים ועם

הבוץ שעל הנעליים. ועל כל נחירה שאתה ישן בסוכה אתה מקיים מצוות עשה דאורייתא. ומה אוכלים? מה שאתה רוצה, כל מה שמביאים לך. זו סוכת שלום כי אתה נמצא בשלום עם עצמך, עם כל החלקים שלך.

להתייחד בלילה עם הקב"ה

שאלו למה בליל הושענא רבא ערים? זו הנחה שעשו לנו לקראת 'סוף עונה', שהרי בלילה כל לילה בסוכות היו ערים כל הלילה. סוכות זה הייחוד שלנו עם הקב"ה, כמו שבעל מתייחד עם אשתו רק בלילה, ולכן גם במקדש אנחנו בסוכות עם הקב"ה בשמחה וריקודים בלילה. ליל כלולות.

למה יש ניסוך המים בסוכות? כי היין הוא משקה מיוחד, עם טעם מיוחד, ואילו המים זה המשקה הכי בסיסי שאין לו טעם, דבר פשוט - ואתה יכול לשמוח שבעה ימים בפשטות הזו.

אז כשבית המקדש קיים - שבעה לילות ערים, ומאותם שבעה לילות לנו נשאר בינתיים רק הלילה השביעי של דוד המלך ואמרו לנו 'חבר'ה, תחלקו את הלילה לשני חלקים'; מכל התורה שבכתב, המיוחד בחומש דברים הוא שזה חלק התורה שבעל פה של התורה שבכתב. כל ארבעת החומשים הקב"ה מדבר ומשה כותב, ואילו בחומש דברים זה הפוך - משה רבנו מדבר. והוא עוסק במה יהיה בארץ. כל עניינו של ספר דברים זה הכניסה לארץ ישראל. וכשנכנסים לארץ ענני הכבוד עוזבים אותנו ואנחנו נכנסים למציאות הגשמית. איזה דבר זה! אולי יותר - המציאות היא כבר ענני הכבוד, אנחנו חיים את זה. האור החיים הק' אומר את זה מפורש בפרשת ביכורים על הפסוק "וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ..." (דברים כ"ו א') - ש-"והיה" זה לשון שמחה, ואין שמחה אלא ארץ ישראל. אם אתה רוצה להגיע ל'והיה', לשמחה - אתה צריך לבוא לארץ ישראל. אין אפשרות אחרת. פה לא צריך ענני כבוד - פה אתה חי ענני כבוד, פה אתה נבחן אם אתה באמת שמח - אתה שמח רק מאיזה נס גלוי שהמטוס ניצל ואתה אומר "וואו!" ואתה כל הזמן מחכה לפעם הבאה שיהיה לך איזה "וואו!". אתה מכור. או שאתה מצליח לחיות בסוכה, מתחת לסכך, בשמחה, ואתה מתרגל לטבע. כל הקישוטים שאנחנו עושים זה בגלל שאנחנו חמודים ורוצים לעשות לילדים וכו', אבל בעצם כל הדברים שאנחנו מוסיפים מעצמנו בסוכה אלו דברים שפוטנציאלית יכולים רק לפגום בסוכה ולפסול אותה, וצריך להיזהר שלא יפסלו (וחלילה אני לא מזלזל בנוי סוכה). אגב, גם חז"ל מגדירים את הסכך לא כעצים יפים תלושים מן הקרקע אלא "פסולת גורן ויקב". אתה יכול לשמוח בפסולת? במה שבכל יום רגיל אתה לא מתייחס אליו אלא כפסולת? אתה יכול לשמוח עם מים?

לטייל בסוכה

הגר"א אומר שיש רק שתי מצוות שאפשר להיכנס אליהן עם הגוף - סוכה ויישוב ארץ ישראל. זה לא ווארט. כן, יש עוד דבר שנכנסים אליו עם כל הגוף, אל המקווה, אבל שם לא כדאי להישאר בפנים יותר מדי זמן... אבל בסוכה ובארץ ישראל - בוודאי שכן, עד שמיני עצרת.

שמעתי מהרב ר' יעקב כ"ץ שליט"א, ראש הכולל בישיבת הכותל לשעבר, מזקני הדור, שהחזון אי"ש היה מקפיד מאד על תפילת ערבית בליל שב ויו"ט בזמנה, אבל בליל שמיני עצרת הוא תמיד היה מאחר, וכולם ידעו את זה, כי הוא היה מסתובב בסוכה ומנשק ומחבק את הדפנות של הסוכה! הוא לא היה יכול לעזוב את הסוכה, את האמת הפשוטה שהקדושה נמצאת בדברים הרגילים. כמו שבסוכות לא אומרים לך מה ללבוש ומה לאכול ומה לעשות. המצווה היא "לטייל בסוכה" -

כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי כיצד? ...אוכל ושותה ומטייל בסוכה. (סוכה, כ"ח:)

אמר לי פעם הרב נבנצל שליט"א - 'מה הכוונה בלטייל? ראית פעם את הסוכות במאה שערים? אי אפשר לזוז שם, בקושי להרים את הראש אפשר, אז איך לטייל? אלא הכוונה היא שבארמית "טולא" זה צל, ולטייל בסוכה זה ליהנות מהצל". ראיתם עוד מצווה כזו שאם אתה מצטער אתה פטור ממנה? - כי אם אתה מצטער לא הבנת את זמן שמחתנו, אתה מחכה לאיזה נס גלוי.

וכל הסיפור של יונה הנביא גם הוא כן - גם שם יש את המתח בין הנסים הגלוים לניסים הנסתרים והפשוטים, ואת רוח הקודש שלו הוא שאב משמחת בית השואבה בבית המקדש (עי' ירושלמי שם).

אנחנו נמצאים יום אחרי הנס המופלא של המטוס שהיה לנו - זה נס שייקח אותנו לשלב הבא, שנבין שאנחנו בתוך הזמן הזה של הנסים הנסתרים של סוכות. מישהו אמר לי היום שהיו בהיסטוריה ניסיונות התאבדות של טייסים אבל לא היתה פעם אחת שלא הצליחה. ופה? - אוסף של ניסי ניסים שאי אפשר לתפוס, ואז אולי נפנים ששבעים זאבים וכבשה זה לא יהיה איזה משל נחמד אלא באמת זו תהיה תחושה של נס. אנחנו מתרגלים לזה כי לא סומכים על הנס, היינו, אתה לא ראוי לסמוך על הנס. אתה חושב שיש לך כל כך הרבה זכויות? אל תסמוך על זה, תחיה לפי הטבע, אבל תחוש ותחיה את מציאות הנס.

לכן הלילה הזה נחלק לשניים. בחצי הראשון שנקרא בעולם הפנימי החלק של "הדינים", זה החצי של משה רבנו, של תורה שבכתב שיורדת מן השמיים, ולומדים בו את חומש דברים שהוא החלק מן השמים שהכי קשור אל הארץ, ואילו החצי השני של הלילה אומרים בו את ספר תהילים של דוד המלך, והוא מתחיל מחצי הלילה והולך אל האור, אל הזריחה. לכן רק בתיקון הלילה אפשר לעשות את כל הפעולות הגדולות האלה.

שהקב"ה יזכה אותנו ונזכה לשנה טובה ומתוקה, לניסים גדולים ולגאולה שלמה במהרה.

השיעור מוקדש
לזכות עם ישראל, להצלחת ושמירת חיילי צה"ל, לשלום כל היתומים והאלמנות,
לע"נ **כל הנופלים על קידוש ה' באירועי המלחמה** ולע"נ
רחל שיילה בת **מסעודת הנרייט, עמרם** בן **איידה חיה, פיבי** בת **עליה,**
חן בת **אלכסנדר שלמה, מאיר** בן **רחמים** ז"ל
ולהבדיל **לרפואת כל הפצועים והחולים** ובתוכם
נריה דב בן **חנה, פאני פרחה** בת **אסתר, הודיה** בת **אורית, אריה** בן
אלי, אלימלך מלך בן **ציפורה, שרה** בת **רחל, ברוך** בן **בלה, אליעזר**
בן **בתיה, ליאורה** בת **רות.**
ולזיווג הגון **ליעל רחל** בת **אריאל אסתר.**
להקדשת שיעורים ניתן לפנות בהודעת וואטסאפ לעמנואל – 054-7500516